

(III)

■ VALERIU MOISESCU

Expresia peiorativă „a dat în mintea copiilor“ poate constitui un suprem elogiu pentru un artist matur, conștient de adevărul exprimat deseori de Picasso — că în artă trebuie să cheltuiești mult timp spre a-ți redobîndi copilăria.

A privi de la distanță

Am rămas surprins ascultîndu-l cum povestea, cu lux de amănunte, impresiile din proaspăta-i călătorie în străinătate. Am rămas surprins, fiindcă-l știam îngrozitor de miop, iar cele relatate cuprindeau nenumărate detalii de ordin vizual! De fapt, numai pe acestea le și înregistrase. Fleacuri nesemnificative, pe care, fiind silit să le privească de foarte aproape, le putea cerceta cu atenție.

Dacă pentru un om cu vedere sănătoasă înregistrarea detaliilor în detrimentul întregului reprezintă o formă de miopie, privirea de ansamblu, presupunînd depărtare, nu împinge neapărat spre răceală, ci spre clarviziune.

Poate că în acest sens ar trebui interpretată teoria brechtiană a distanțării.
19 aprilie 1979

Exhibiție sau virtuozitate

Să cînti la pian „Sonata lunii“ cu degetele de la picioare constituie, poate, o performanță demnă de luat în seamă într-o arenă de circ, dar nicidecum într-o sală de concert. Publicul care vrea să-l asculte pe Beethoven, înțelegîndu-l, nu-și poate permite niciodată să confunde exhibiția cu virtuozitatea.

Într-o sală de teatru, cu public eterogen, asemenea confuzii sînt, din păcate, destul de frecvente.

25 octombrie 1983

Teatralitate...

Dacă m-ar întreba cineva ce înțeleg prin teatralitate, întrucît mi-ar fi greu să găsesc exemple concludente din lumea scenei, de unde provine esența însăși a acestei noțiuni îndelung controversate, cred că i-aș recomanda să vadă, sau să revadă, o mai veche înregistrare a televiziunii, cu Celibidache dirijînd **Rapsodia Română** a lui George Enescu.

Un spectacol unic, inimaginabil!

Mîinile taie aerul ca niște aripi, ai impresia să din clipă în clipă se vor desprinde din umeri și își vor lua zborul. Apoi, deodată, se opresc, se frîng și cad într-o neînțeleasă inerție, și-atunci începe să dirijeze cu ochii, cu sprincenele, cu capul, cu umerii, cu coatele, cu corpul; flexează genunchii, dansează, se bucură, se miră, murmură, șoptește, ascultă, se infurie; e larg, generos, ponderat, visător, avîntat, șugubăț, fiind în același timp zeu, clown, mim, vrăjitor.

Dacă toate instrumentele din orchestră ar tăcea, am putea percepe, doar privindu-l, sunetele fiecărui instrument; am putea, privindu-l, înțelege muzica.

★

Cîinii de talie mică, pentru a-și face simțită prezența, sînt gălăgioși și insolenți.

După același tip de comportament, se recunoaște și talia unui artist.

★

Se spune că fiecare vîrstă își are cărțile ei. Asta nu mă împiedică să-i recitesc și acum pe Creangă sau Andersen. Ceea ce mi se pare mai ciudat este că unchiul meu, la 83 de ani, nu citește decît cărți de futurologie! De unde se poate constata că viitorul nu este numai o problemă a tinerei generații!